

ARBEJDSTID

Arbejdspladser afprøvede 30 timers ugen. Sådan gik det

Af Morten Olsen

Mandag den 16. januar 2017

Del:

Flere arbejdspladser i Danmark og Sverige har forsøgt sig med 30 timers arbejdsuge. Det gør medarbejderne mere glade og mere effektive. Én virksomhed melder om en periode med forbedret bundlinje. En anden virksomhed blev født med seks timers arbejdsdag. På et plejehjem kom der røde tal på bundlinjen.

På IIH Nordic startede 30 timers-ugen som et middel til at gøre virksomheden attraktiv for dygtige medarbejdere.

Foto: Emil Hougaard/Scanpix

For tre år siden knagede hovedet på Henrik Stenmann, der er CEO i den digitale rådgivningsvirksomhed IIH Nordic. Der var ofte nogle, der forsøgte at rekruttere hans medarbejdere, så han ville gerne give dem noget, som andre i branchen ikke kan tilbyde.

Samtidig havde han og flere kollegaer fået børn, og han mærkede på egen krop, hvordan et travlt arbejdsliv har svært ved at hænge sammen med at være familiefar.

»Det er jo nærmest uambitiøst at sige i et selskab, at man ikke har travlt, og man hører om mange, der går ned med stress. Og den travlhed ville vi gerne udfordre,« siger Henrik Stenman.

Han kan i det hele taget godt lide at innovere og gøre op med ting, som han selv udtrykker det. Og som direktør for et firma, som blandt andet lærer andre at være mere effektive, ville han gerne vise, at hans egen virksomhed også kunne.

“ Vores medarbejdere når lige så meget på seks timer, som konkurrenterne når på otte og måske lidt mere, så vi mister ikke noget på det.

Maria Bråth, CEO i det svenske rådgivningsfirma Brath

Men hvis medarbejderne skulle hoppe med på effektiviserings-vognen, så skulle der også hænge en gulerod og dingle til dem ude i horisonten.

»Jeg kunne jo ikke bare komme og sige, at "jeg har fundet ud af, hvordan jeg tjener mange flere penge, og får en større bundlinje, har I lyst til at være med til det?“,« forklarer Henrik Stenmann.

Fri fredag

Derfor indførte han en fire dages arbejdsuge, hvor alle arbejder 7,5 timer om dagen mandag til torsdag og holder fri fredag. Lønnen forbliver den samme.

Ordningen træder i kraft 1. februar, men er allerede velafprøvet. For i de seneste to år, har IIH Nordic gradvist nedtrappet arbejdstiden og lavet forsøg med arbejdsmetoder, der gør medarbejderne mere effektive.

Resultatet blev, at virksomheden satte omsætnings- og bundlinjerekord, da de slutningen af 2016 kørte en prøveperiode på tre måneder, hvor fredagene slet ikke blev brugt til kundekontakt.

I de to år, der er gået forud, har IH Nordic målt medarbejderne hver uge på flere forskellige parametre. Og man kan se på den kuperede graf, at medarbejder-tilfredsheden har været sat på prøve undervejs. De mange forandringer har givet nogle gnidninger, og Henrik Stenmann har undervejs neddrolet ambitionerne om, hvor meget han kunne nå at forandre. Men summa summarum er, at medarbejdertilfredsheden efter to år er gået op.

IH Nordic har afprøvet 40 nye initiativer undervejs. Blandt dem er en særlig koncentrationsmusik og pomodoro-metoden, der går ud på, at arbejde 25 minutter uden forstyrrelser eller afbrydelse, og så tage fem minutters pause.

Kreative løsninger

I Sverige har den digitale rådgivningsvirksomhed Brath haft seks timers arbejdsdage fem dage om ugen siden 2013. Firmaet skulle bare have været et parløb mellem stifteren Magnus Bråth og en af hans gode kollegaer. Men en dag fik de en stor kunde, de ikke kunne sige nej til, og så begyndte de at ansætte folk.

De besluttede, at arbejdsdagen skulle være på seks timer, fordi de kreative løsninger kun kommer, hvis hjernen får hvile. Det forklarer Maria Bråth, der er CEO i Brath og søster til stifteren Magnus.

»Vores medarbejdere når lige så meget på seks timer, som konkurrenterne når på otte og måske lidt mere, så vi mister ikke noget på det,« forklarer hun.

Også her har en del af motivationen været at holde på medarbejderne. For har man først én gang haft tid til at arbejde, hente børnene tidligt, træne op til et maraton og lave simremad, så vil man ikke undvære det, lyder filosofien bag virksomhedens arbejdsuge.

»Jeg har to børn, og inden jeg arbejdede her, så gik jeg også på halv tid, fordi jeg ikke syntes, mine børn skulle bruge al deres tid i institutioner. Jeg tror på, at når vi har tid til at spise sammen og være sammen, så bliver vi også meget bedre,« siger Maria Bråth.

“ hvis man er mindre søvngig og mindre stresset, så er man mere effektiv på jobbet, og der er mindre risiko for uheld. Så i det lange løb, er de muligvis også nogle besparelser at hente på sygefraværet.

Helena Schiller, skriver ph.d. ved Stockholms Universitet om nedsat arbejdstid

Bedre helbred

I begge virksomheder er medarbejderne højtuddannede, højt specialiserede og kan selv tilrettelægge deres arbejde. Men hvad hvis man laver samme forsøg i en virksomhed med fast vagtskema eller i den offentlige sektor, hvor man ikke bare kan lukke om fredagen eller en time tidligere? Det har de forsøgt i Sverige.

Helena Schiller, der er ph.d-studerende på Stockholm Universitet har undersøgt 354 offentligt ansatte fra 23 forskellige arbejdspladser, hvor medarbejderne fik reduceret deres arbejdstid med 25 procent uden at gå ned i løn.

Samtidig undersøgte hun en gruppe på 226 personer, der fortsatte med normale arbejdstider. Resultatet var, at dem på nedsat tid, var mindre stressede og sov bedre og længere om natten.

Forsøgspersonerne havde både korte og lange uddannelser og arbejdede inden for forskellige områder af den offentlige sektor, og resultaterne viste sig at være stort set ens for både p-vagter, skolelærere, embedsfolk og alle andre, der deltog i projektet.

Til gengæld undersøgte Helena Schiller ikke, hvad det kostede at skære 25 procent af arbejdstiden uden at gøre det samme med lønnen. Men hun mener, at der har været nogle fordele ved forsøget, som har givet en hvis modvægt til den kortere arbejdstid.

»Det vi ved om arbejdslivet er, at hvis man er mindre søvngig og mindre stresset, så er man mere effektiv på jobbet, og der er mindre risiko for uheld. Så i det lange løb, er der muligvis også nogle besparelser at hente på sygefraværet,« siger hun.

Hun tror dog ikke på, at der ligefrem er en økonomisk fordel i det, med mindre man taler om en arbejdsplads med meget højt sygefravær.

Nedsat tid på plejehjem kostede millioner

Det er også erfaringen fra et andet svensk forsøg, der netop er afsluttet og er ved at blive evalueret. Det er lavet på plejehjemmet Svartedalen i Göteborg, med 68 sygeplejersker. Her har medarbejderne i to år arbejdet i gennemsnit 30 timer om ugen.

Økonomi i det svenske forsøg

Økonomiske konsekvenser af forsøget i Göteborg:

- Øgede lønudgifter fratrukket færre penge til sygdom: ca. 9,7 mio. svenske kroner
- Færre udbetalinger fra A-kassen til arbejdsløse: ca 4,7 mio svenske kroner
- Flere penge til forsikring af medarbejdere: ca 22.000 svenske kroner.

UDVID ↗

Bengt Lorentzon fra konsulentbureauet Pacta Guidelines, der udfører forskningsopgaver for offentlige institutioner i Sverige, har fulgt forsøget. Samtidig fulgte han et andet plejehjem, hvor alt fortsatte som normalt.

Bengt Lorentzons rapport for de første 18 måneder af forsøget viser, at der er en regning på i alt fem millioner svenske kroner for samfundet. De kommer fra øgede lønudgifter til 17 nye medarbejdere, der skulle fylde hullerne i vagtskemaet.

Til gengæld var der 17 færre, der skulle have overførselsindkomster fra staten, og plejehjemmet sparede også nogle penge på sygebudgettet, da sygdommeldingerne på Svartedalen faldt med 0,6 procent. Til sammenligning steg den på det andet undersøgte plejehjem.

På alle andre parametre end økonomien gik det frem. Medarbejderne føler at deres helbred blev bedre, de havde et bedre samarbejde, de havde mindre sygefravær, og så steg den effektive arbejdstid.

Dog oplevede de ældre ikke den store forskel i kvaliteten på den pleje de fik. Men sygeplejerskerne på plejehjemmet fik frigivet mere tid til at lave noget sammen med beboerne.

»På begge plejehjem var kvaliteten utrolig høj. Så den er meget svær at forbedre, men der findes én vigtig forskel. Og det er, at de ældre har ret til aktiviteter, og på Svartedalen havde de ældre 80 procent flere aktiviteter,« siger Bengt Lorentzon.

Politisk uenighed om forsøget

Om fem millioner svenske kroner er en høj eller lav pris for de opnåede resultater, er der stor

uenighed om i Göteborgs byråd.

Vänsterpartiet, der var med til at sætte forsøget i gang, kalder det en succes på grund af de gode resultater for både medarbejdere og beboere. Moderaterne har hele tiden været imod, fordi de mener, det er for dyrt og at man kan nå samme gode resultater med andre metoder.

Både Helena Schiller og Bengt Lorentzon mener, at der er en ubekendt faktor, man også kan smide ind i regnestykket, fordi der i det lange løb vil være penge at spare på færre, der bliver langtidssyge og må forlade arbejdsmarkedet før tid.

I Danmark har både Kraka og Finansministeriet regnet på, hvad det vil koste, at skære arbejdsugen ned til 30 timer, og de mener, at det er dyrt. Lige nu henter idéen da også kun politisk opbakning fra Enhedslisten og Alternativet.

Henrik Stenmann fra IIH Nordic kan godt se for sig, at det kan lade sig gøre at udrulle en 30-timers arbejdsuge i Danmark, uden at det betyder noget for bruttonational-produktet. Men han vil ikke lægge sig i hverken den blå eller røde politiske lejr.

»Alternativet og Enhedslisten har talt om at indfase det over 20-30 år, men det synes jeg skal gøres hurtigere. Jeg er glad for, at de har sat det på dagsordenen, men der skal bruges elementer fra begge politiske sider for, at det kan lykkes. Der skal en fælles ånd til at sige, at det her gør vi i fællesskab, og der skal en blå investeringslyst og forståelse af, at det koster lidt på bundlinjen på den korte bane,« siger Henrik Stenmann.

[Se beregninger vedr 30 timers ugen her](#)

30 timer går imod samfundstendensen

Anna Ilsøe, der er lektor ved FAOS på Københavns Universitet, tror ikke på, at vi kommer til at se en stor vækst i 30-timers arbejdsuger i Danmark. For det første skal arbejdsmarkedets parter blive enige om det på sektorniveau.

Det, tror hun, har lange udsigter, fordi det åbner nye diskussioner om løn og andre former for fleksibel arbejdstid. For det andet kan hun se flere brancher, hvor det ville være svært for arbejdsgiverne at være motiverede for det. Desuden trækker tendensen i den offentlige sektor i stik modsat retning af kortere arbejdstid og øgede udgifter.

»Vi har jo haft løbende nedskæringer i den offentlige sektor - især på løn, for det er jo der, den største udgift ligger. Og derfor tror jeg, det er rigtig svært at komme igennem med nye arbejdstider, der koster mange penge,« forklarer Anna Ilsøe.

Dog ser hun en mulighed i brancher med højt specialiseret arbejdskraft og gode indtjening, som fx it-branchen. Her har både ledere og medarbejdere motivationen og det økonomiske råderum til at tænke i kortere arbejdsuger. Når det gælder ikke-overenskomstdækkede virksomheder, der har mange ansatte med lange uddannelser, ser hun derfor en større fremtid for lokale ordninger om 30 arbejdstimer pr. uge.

Tilføjelse 16. januar kl 12.10: Enhedslisten ønsker at indføre 30 timers ugen på 7 år og ikke over 20-30 år, som det fremgår af et citat i artiklen. [Se partiets beregninger her.](#)

Beregning I: 30 timer ifølge finansministeriet

Finansministeriet har ad flere omgange regnet på det samfundsmæssige tab ved en 30 timers arbejdsuge:

Hvis man forudsætter, at de færre arbejdstimer slår helt igennem på produktionen, bliver tabet på 85 milliarder kroner på BNP. Det forudsætter, at man samtidig sænker overførselsindkomsterne med 19 procent, der svarer til nedgangen i arbejdstiden fra 37 til 30 timer.

Tabet bliver på 130 mia. kroner, hvis man fastholder overførselsindkomsternes niveau.

Der er i beregningerne ikke regnet med, at produktiviteten per time stiger, når man sænker arbejdstiden.

Beregningerne er ifølge ministeriet behæftet med 'nogen usikkerhed.'

Beregning II: 30 timer ifølge Kraka

Tænk tanken Krakas regnestykke baseret på Finansministeriets regnemodel ADAM.

I ADAM skønnes det, at en stigning i den ugentlige arbejdstid på en pct. vil få BNP til stige med ca. 0,75 pct. om året på længere sigt.

Hvis dette skøn anvendes til at skønne for, hvor meget BNP vil ændres, hvis den ugentlige arbejdstid sættes ned fra 37 timer til 30 timer vil BNP falde med 14 pct.

Da BNP i Danmark lå på ca. 1.900 mia. kr. i 2014, svarer dette til et fald på ca. 270 mia. kr.

Kraka nævner dog en række forbehold, som kan gøre tabet på de offentlige finanser mindre:

- at nogle personer allerede i dag ikke udnytter alle deres feriedage.
- at arbejdstiden for nogle deltidsansatte vil være uændret, givet at de allerede har en ugentlig arbejdstid på 30 timer eller mindre.
- at en kortere ugentlig arbejdstid formentlig ikke slår fuldt igennem for mange selvstændigt erhvervsdrivende.
- at en del lønmodtagere i dag er ansat uden nogen højeste arbejdstid.
- at nogle ville efterspørge mindre ferie (fritid), når deres løn stiger som følge af den ekstra arbejdsdag.
- at effekten afhænger af den ekstra fritids fordeling over ugen.
- Nogle grupper på arbejdsmarkedet har fx en kortere arbejdstid om fredagen end på ugens andre hverdage.

Copyright © 2014 | Ugebrevet A4

Islands Brygge 32D | 2300 København S | T: +45 27837130 | E: [Kontakt os](#)